

Kiváló és gyenge előmenetelű főiskolai hallgatókkal való foglalkozás és nevelés

Keresztesi Gábor alezredes

Főiskolánkon mindenkor napirendi kérdés a kiváló és gyenge előmenetelű hallgatókkal való megkülönböztetett foglalkozás, melyben minden tanárnak és nevelőnek megvan a maga feladata. E feladatokat a nevelők csak közös erőfeszítéssel, szervezeten oldhatják meg.

A többéves gyakorlati tevékenység során kialakultak azok az általánosan alkalmazott módszerek, amelyek az említett hallgatók kiemelt nevelésének irányába hatnak. Sajnos e módszerek intézményes és tudományos összegezésére, megvitatására, elemzésére még nem került sor. Ez is indokolja, hogy a szerzett tapasztalatokat ezúton továbbadva hozzájáruljak a főiskolai hallgatók eredményesebb neveléséhez.

Az előjárók által kiadott utasítások, főiskola-parancsnoki intézkedések külön kiemelik a kiváló és gyenge előmenetelű hallgatókkal való „megkülönböztetett” foglalkozást. A kiválóknál annak érdekében, hogy adott képességeiket jobban kibontakoztassuk és már a főiskolán megteremtjük az ilyen hallgatók átlagosnál magasabb szintű parancsnoki-vezetői képzésének feltételeit. A gyenge hallgatók vonatkozásában azzal az elvárással, hogy a nevelők közvetlen segítségével a hallgatók szorgalmukkal igyekezzenek az adottságaiknak megfelelő képességet elérni. Ugyanis igaz az a nevelői gyakorlati felismerés, hogy a nagyobb önbizalommal rendelkező gyengébb képességű hallgatók szorgalmas, következetes munkával, jobb tanulmányi eredmények elérésével kevesebb csalódással, rövidebb idő alatt illeszkednek be a gyakorlati életbe.

A tapasztalatok ismertetése előtt fontos tisztázni azt, hogy kiket sorolhatunk a kiváló, illetve a gyenge képeségű hallgatók sorába.

A főiskolákra felvételt nyert hallgatók nagyon heterogén összetételűek. Nevelésük megkezdéséhez, egyéni képességeik megismeréséhez a felvételi vizsga-eredmények adnak alapot és nyújtanak kezdeti segítséget. Az egyéni képességek tényleges értékét azonban megnyugtatóan csak alapos személyi megismerés után lehet megállapítani, mely a nevelőktől, osztályfőnököktől következetes megfigyeléseket, aprólékos elemző munkát követel.

A többéves tapasztalat és megfigyelés alapján elfogadott az az értékelés, hogy a kiválóak kategóriájába sorolhatók azok a hallgatók, akik átlagosnál jobb képességűek, vagyis általános műveltségükkel, rátermettségükkel, határozottságukkal, szervező és irányító képességükkel, gyors felfogással, szorgalmukkal és kitartásukkal az átlag fölé emelkednek.

Kiválónak nem minősíthető az olyan hallgató, aki csak egy-két említett jellemzővel rendelkezik, például jó szervező, gyors felfogó képességű stb. Természetesen az sem, aki esetleg egy-egy területen rendelkezik az átlagosnál nagyobb adottságokkal, például kiválóan rajzol, sportol stb.

Az elmúlt évtized alatt nem sok olyan hallgatóval találkoztam, akire a fenti meghatározás teljes egészében ráillett volna. Mégis az a véleményem, hogy több az olyan főiskolás, akikre éppen tulajdonságaik, szorgalmuk, akaratuk, valamint az egyes területeken jelentkező átlagosnál magasabb képzettségük miatt megkülönböztetett figyelmet kell fordítani. Ezen hallgatókat — amellet, hogy sokoldalúan továbbfejlesztjük képességeiket — közös nevelési munkánk segítésére is jól felhasználhatjuk.

Nem lehet egyszerűen meghatározni azt sem, hogy kit nevezhetünk gyenge képességű hallgatónak. Minden bizonnyal azonban ide sorolhatjuk azokat, akiknek általános műveltsége, tájékozottsága alacsony szinten van, nehéz felfogásúak, gondolkodásúak, gyenge az előadó képességük, nehezen tanulnak és gyakorlati készségük is alacsony szinten mozog. Szerencsére ma már mind kevesebb azoknak a száma, akikre e meghatározások teljes mértékben ráillenek.

Mégis jónéhány olyan hallgatóval találkozunk, akiket úgy kell kezelni, mint „gyenge” hallgatókat. Több hallgató képességénél alacsonyabb szinten bizonyít. Egyes hallgatókból hiányzik a szorgalom, a saját magukkal szembeni követelménytámasztás, akadnak gátlásosak vagy túlzott kényelemszeretők. Mindezeket főiskolánkon a gyengébb hallgatók kategóriájába sorolhatjuk, ezért mindezekkel megkülönböztetetten kell foglalkozni.

A kiváló hallgatóknál alkalmazott általános módszerek

A tapasztalatok során szaktanszékünkön — de más tanszékeken is — kialakultak a gyakorlati nevelőmunka során bevált általános nevelési módszerek, melyek sajnos még nem váltak közkinccsé. Jó lenne ezek ismertetéséről, további fejlesztéséről széles körű tanári-nevelői vitákat folytatni és a jó tapasztalatokat kicserélni, majd általánosítani. Bizonyos, hogy mindezek előbbre vinnék a napirenden levő igen fontos nevelési feladatok megvalósítását.

A kiváló hallgatókkal való foglalkozásnál leggyakrabban alkalmazott módszer az alparancsnoki (szakaszparancsnok-helyettesi, rajparancsnoki) beosztásba történő kinevezés. E beosztásokban a hallgatóknak igen nagy lehetőségük nyílik arra, hogy parancsnoki képességük fejlődjön, megtanulják a szervező, irányító, ellenőrző munkát és a követelménytámasztást. Az alparancsnoki beosztás betöltésével fejlődik a kiváló képességű hallgatók határozottsága, katonás magatartása és kialakul bennük az emberekkel való foglalkozás, törődés helyes iránya.

Másik módszer választás, illetve kijelölés útján társadalmi funkciók betöltésével való megbízásuk. A kiváló hallgatók miután az általános és

középiskolákban végeztek társadalmi munkát, és abban némi jártasságot már szereztek, a főiskolán is alkalmasak a különböző társadalmi funkciók betöltésére. Általában mint szakasz vagy század KISZ-titkárok, vezetőségi tagok, kijelölt — tanulmányi, sajtó, kultúr, sport stb. — reszort-felelősök a tapasztalatok szerint igen aktívan tevékenykednek. Ezáltal a KISZ- és a társadalmi munka szervezésében rutint szereznek és megfelelő módszereket tanulnak, melyeket eredményesen alkalmazhatnak a katonai feladatok ellátásában is.

Lehetőség van a kiváló hallgatók pártfunkciókba állítására is. A tapasztalatok szerint a kiválók elsőként kérik a pártba való felvételüket. Pártfeladatokkal való megbízatásukkal szakasz viszonylatokban módot adunk arra, hogy szervezői-vezetői gyakorlati jártasságot szerezzenek és ezen keresztül tovább fejlődjenek. Megválaszthatók pártcsoport vezetőknek, beválaszthatók a pártvezetőségbe, megbízatást kaphatnak agitációs, propagandamunka végzésére stb. Ezen a téren még ma is van lemaradásunk, mert kevés az e területen foglalkoztatott hallgató és ezek sincsenek kellően bevonva az intenzív pártmunkába, legalábbis kevesen kapnak konkrét megbízatást. Az alapszervezeteknek tovább kellene kutatni azokat a területeket, ahol komoly megbízatásokat tudnának adni, ami a hallgatók egyéni fejlődésén túl az alapszervezet munkáját is nagymértékben elősegítené. A magam részéről hiányolom a régebbi évekre jellemző bátor kezdeményezéseket, amelyek során fiatal kádereket állítottak funkcióba, akik többségükben jól megállták helyüket és később érett vezetőkké fejlődtek.

Gyakori a kiváló hallgatók bevonása az oktató-nevelő munkába, ami foglalkozások — tantermi és terepfoglalkozások —, gyakorlatok előkészítésében, esetenkénti levezetésében, megtartásában raelizálódik. A szakasznál a kiváló hallgatók kezdik az oktató módszertani foglalkozásokat. Az alsóbb évfolyamnál elméleti és gyakorlati órákat tartanak, melyek módot adnak arra, hogy az oktatás területén megfelelő jártasságot szerezzenek. Jelentős munkákat tudnak végezni a gyengébb hallgatók tanulásának segítésében. Közreműködnek a jegyzeteik pontosításában, segítenek a vizsgákra való felkészülésükben.

Ezeket a leggyakoribb feladatokat még tovább lehet bővíteni:

- az oktatáshoz és neveléshez kapcsolódó évfolyam-dolgozatok, vagy kisebb tanulmányok kidolgoztatásával;
- a végrehajtott csapatgyakorlatok értékelésének elkészítésével;
- egyéni és kollektív nevelési részfeladatok segítésébe való bevonásukkal;
- további politikai tájékoztatók, vagy más irányú — szakmai — előadások megtartásával;
- tudományos vagy oktatási anyagok részkérdéseinek kidolgozásával;
- csapatgyakorlaton külön feladatok meghatározásával (foglalkozások megtartása, politikai, KISZ-, társadalmi munka, esetleg önálló tevékenység végrehajtása);
- államvizsga-kérdések feldolgozásával, a gyenge hallgatók vizsgákra való felkészítésével;

— figyelmeük katonapolitikai, gazdasági, szakmai kérdések felé való irányításával, ezekhez kapcsolódó kérdések kidolgozásával. Szakkönyvekről, cikkekről, szépirodalmi könyvekről tájékoztatók megtartásával; filmek, színházi előadások ismertetésével stb.

Úgy vélem a felsoroltak lennének azok a feladatok, amelyekkel célszerű a kiváló hallgatókat megbízni, foglalkoztatni a kívánt szint minél gyorsabb elérése, fejlődésük célirányosabb biztosítása végett.

Gyenge előmenetelű hallgatóknál alkalmazott módszerek

Nehezebb dolog széleskörűen meghatározni a gyenge előmenetelű hallgatókkal való foglalkozás módozatait. A kiválóaknál gyakran azonos vagy hasonló módszereket alkalmazhatunk. A gyengébb hallgatóknál megkülönböztetetten kell a nevelési módszereket megválasztani. Másképpen kell foglalkozni egy gyenge felkészültségű hallgatóval, mint azzal, akinek az általános műveltsége alacsony. Más feladatot kell adni a kényelemszeretőnek, és másat a nehezebb felfogású hallgatónak. Mindezek determinálják, hogy a differenciált nevelő hatást a gyenge képességű hallgatóknál személyre szólóan kell kialakítani és alkalmazni.

Találkozunk túlzott kényelemszerető, a közösségbe vagy a katonai rendbe nehezen beilleszkedő olyan hallgatókkal, akiknél a tanulmányi és munkateljesítmény alacsony szintjét az említett tulajdonságok okozzák. A céltudatos nevelést elsősorban ezeknél a hallgatóknál kell megkezdeni. A leghatékonyabb módszer a határozott, konkrét követelménytámasztás. Ugyanis ezek a hallgatók felkészültségüknél fogva képesek megérteni azt, hogy a tényleges cél a főiskola elvégzése, amit csak következetes tanulás-sal, a meghatározott feladatok jó elvégzésével lehet elérni. Abban az esetben, ha egyik-másik hallgató más számítással él, úgy a határozott követelménytámasztás eredményeként az ilyen hamarabb fog „vallani” és ezzel tényleges célját is elárulja. Tehát célirányos nevelésünk egyik döntő tényezője és későbbi következetes nevelésünk alapja az úgynevezett „álgyenge” hallgatók gyors leválasztása és részükre konkrét feladatok meghatározása. Emellett a velük való következetes foglalkozás mindaddig szükséges, amíg meggyőződéssel meg nem értették azt, hogy csak a megszabott út a helyes és azon kell járniuk.

A fokozatosság elvének betartása mellett meg kell határozni részükre az elérendő tanulmányi átlag szintet. A továbbiakban pedig az egyéniségüknek, érdeklődési körüknek megfelelő feladatokat kell adni úgy, hogy azok végrehajtása „sikerélmény” érzését váltsa ki bennük. Mindezek lelkesítőleg hatnak és kimozdítja őket túlzott kényelemszeretetükből.

Érdemes foglalkozni az ilyen hallgatókkal, mert a tapasztalatok szerint előbb-utóbb felzárkóznak „jó” színvonalra és a későbbiekben hasznos tagjai lesznek a kollektívának.

A legváltozatosabb módszereket a ténylegesen gyenge képességű hallgatóknál kell alkalmazni, akiknél fel kell mérni a személyiségi jegyek szintjét, emberi tulajdonságaikat, érdeklődési köreiket, fogyatékoságait.

Mindezek ismeretében a velük való foglalkozás módszereit és számukra a feladatokat egyénileg kell meghatározni.

Gyakran találkozunk „gyenge” általános felkészültségű, önálló tanulásban járatlan, nehéz felfogású hallgatókkal, olyanokkal is, akiknél mind-ezek még párosulnak a bátortalansággal, önbizalom hiányával, kényelemszeretettel, esetleg agresszivitással. Ezek a tényezők már önmagukban is nehézzé teszik nevelésüket. Ilyeneknél a nevelő legfontosabb teendője a bátorítás, az önbizalomra való biztatás, mert enélkül nem lehet eredményt elérni. A bátorítást segítőkész hanggal, türelmes magatartással, majd rendszeres foglalkoztatással, a tanulás területén nyújtandó konkrét segítséggel érhetjük el. Instruálásukat az osztályfőnök, a szaktanár, vagy egy kijelölt kiváló hallgató végezheti el. A segítség napról napra addig tart, míg az érintett eléri, hogy már egyedül is képes a tananyag feldolgozására, megértésére és visszaadására.

Előfordulhat, hogy ez a megkülönböztetett segítség mind a négy évre kiterjed, mert a magasabb szintű kiképzés tanulmányi követelménye ezt a teljes oktatási időre megköveteli.

Persze mindez nem egyszerű feladat. Nagyon nehéz a gyenge képességű hallgatók mozdulatlanságát megszüntetni. Gyakran nem ismerik el gyengébb képességüket és azt, hogy segítségre szorulnak. Megmagyarázzák maguknak, hogy segítség nélkül is képesek a feladatok végrehajtására. A nevelő sokszor ütközik ellenállásba és az is előfordul, hogy csak erős „noszogatással” vagy utasítással lehet az ilyen hallgatót kimozdítani az egy helyben „topogás”-ból. Mindezekhez következetességre, nagy türelemre van szükség.

Gyakran tapasztalható, hogy egyes nevelők igyekeznek az ilyen hallgatókon „leszerelés”-sel túladni.

Az előző években a szakaszaimnál — de a jelenlegiekben is — volt és van néhány olyan hallgató, akik erősen érintették a „gyenge” szintet. A végzett tiszteknél az élet már bizonyította is, hogy érdemes volt a gyengébbekkel intenzívebben foglalkozni, mert a csapatoknál valamilyen módon megállták helyüket és becsületesen dolgoznak. Előjáróik megelégedéssel fogadják munkájukat és közülük már többen magasabb beosztásba kerültek.

A jelenlegieknél is bízom abban, hogy hasonló helyzet alakul ki. Igazolja ezt az, hogy — bár tanulmányi átlagaik elég alacsony szinten vannak — az elmúlt három év alatt nem buktak meg és a követelményeknek — ha minimálisan is — de eleget tettek.

A velük való foglalkozás módszerének lényege az, hogy ne érezzék a direkt módszert, a túlzott „mankózást”. Inkább a feladatok megszabásával neveljük őket önálló munkára. A tananyag elolvasását, jegyzetelését végezzék önmaguk, ezt kövesse a megbeszélés, a jegyzetkiegészítés, korrigálás, majd az önálló tanulás, és végül a gyakorlás. E folyamat az önbizalom kialakításához, az önállóság fejlesztéséhez nélkülözhetetlen.

A gyenge képességű hallgatóknál fektessünk nagy súlyt a jegyzetelésre. Erre tanítsuk meg őket, mert ezzel elősegítjük az anyag megértését, rögzítését, megtanulását. Javul az íráskészségük, fejlődik értelmük, rendszeretük, kulturáltságuk. Ezt a munkát is végezzük módszeresen és, ha sikerül eredményt elérni, már nagy lépést tettünk további nevelésük érdekében.

Másik lényeges dolog a napi rendszeres tanulás megkövetelése, lehetőleg azonos időben, de nem egyforma terjedelemben. Ezt sem szabad túlzásba vinni, mert az ilyen hallgatóknak még inkább szükségük van pihenésre, kikapcsolódásra, hiszen több időt töltenek az anyag megtanulásával, feldolgozásával, mint a jó képességű hallgatók. Gyakran nincs már kitartásuk, de kedvük sem tanulni akkor, amikor látják, hogy a többiek már mással foglalkoznak. Ezt megértetni és főleg elérni, nem könnyű feladat. Mivel az osztályfőnök vagy a tanár az egyéni tanulásnál már nincs jelen, így az instruálást mindenkor a segítesre kijelölt kiváló hallgatóknak, KISZ-titkároknak, alparancsnokoknak kell elvégezni.

De nem szabad a gyenge képességű hallgatók figyelmét csak a tanulásra koncentrálni. A szabadidő kulturáltabb kihasználására is nevelni kell őket. A kiegyensúlyozott életritmusra való nevelésben kapjanak helyet a testmozgás és az aktív pihenés más tényezői is. Ezen a területen elsősorban a szakasz KISZ-csoportja tud eredményes munkát végezni. A KISZ-csoport feladata megszervezni a sport és a kulturális nevelő tevékenységek változatos formáit.

Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a közösségbe nehezen beilleszkedő hallgatókra. Ennek okai lehetnek:

1. Családi körülményekből eredő problémák, mint:

— „csonka” családból származó árvaság, félárvaság, szülők nélküli nevelkedés, elvált szülöktől származás;

— nagy, vagy kis családból származás;

— „egyke”-ség.

2. A családon belüli nevelésből adódó problémák, mint:

— túlzott szeretetben, elkényeztetett körülmények között nevelkedés;

— embertelen, durva körülmények között nevelkedés;

— elhanyagolt nevelés.

Az említett körülmények sokszor önféjű, makacs, fegyelmet és közöséget nehezen tűrő, kisebbségi érzéssel rendelkező, félnék, szótlan, bátoratlan, vagy gátlásos magatartást eredményezhetnek.

A csonka családból származó gyerekekre általában érzékenység, belső motivációk, lehangoltság, befelé fordulás, zárkózottság, a problémák elhallgatása, azok önálló megoldására való törekvés a jellemző. Az ilyenek gyakran anyagi problémákkal is küszködnek, mert nem kapnak főiskolán kívüli támogatást. Sokszor nincs hova menniük, szabad idejüket, kime-nőjüket is a főiskola területén töltik, ezáltal gyakran egyoldalúvá válnak.

Ezeket nem szabad magukra hagyni és a velük való törődést tervszerűvé kell tenni. Ezért az osztályfőnökök napi és időszakos munkájuk megtervezésénél erre különös gondot fordítsanak. Szervezzenek az ilyen hallgatók részére gyakoribb beszélgetéseket, hogy felszínre kerüljenek problémáik. Figyelemmel kell kísérni anyagi helyzetüket, családi problémáikat, a szülők közötti esetleges nézeteltéréseket stb., mivel ezek mind-mind kihatnak hangulatukra, cselekedeteikre. Szükség esetén kezdeményezni kell anyagi támogatásuk, segélyben részesítésük és szabadság alatti programjuk megszervezését is. Ilyen esetekben a KISZ-szervezete-ken kívül már a pártalapszervezeteknek, a tanszékvezetésnek, esetenként még a főiskola parancsnokságának is adódnak feladataik.

Hasonló a helyzet a nagy családból származó, az embertelen vagy durva körülmények között nevelkedett hallgatóknál is.

A túlzottan elkényeztetett körülmények között nevelkedett hallgatók gyakran önteltek, magabiztosak, kényelemkeresők, esetenként önzők, önmaguknak élők. Nehezen vállalják a közösségi életet, kollektív tevékenységeket. Az anyagi gondtalanságuk tespedtséghez, esetenként érzéketlenséghez, közömbösséghez is vezethet. Nem igyekeznek kivenni részüket a közösségi munkából, gyakran a tanulást, önképzést is elhanyagolják. Nem törekednek magasabb tanulmányi átlagok elérésére, mert a tanulmányi pótlék helyett megkapják a szülők anyagi támogatását. Az ilyen hallgatók nevelése lassabban megy, magatartásuk megváltoztatására több időre van szükség és nem lehet őket csak parancsszóval irányítani. Jelentős részük ezeknek is megértő, segítik a nevelők tevékenységét, a rendszeres kollektív élet különös hatással van rájuk. Szélsőséges esetekben segíti nevelésüket a szülők anyagi támogatásának megszüntetése, vagy csökkentése, ezekkel együtt a kollektív munkába való aktív bevonásuk megértetése, megszerettetése, és természetesen az általuk végzett munka elismerése, megbecsülése is. Ezen keresztül érzik, hogy hasznos tagjaivá válhatnak a közösségnek. A bennük levő nagyképűséget, önteltséget és hasonló rossz tulajdonságokat elsősorban a szakasz kollektíva, a közvetlen barátok és főleg a nevelők, tanárok összehangolt nevelő munkája változtathatja meg.

Az önfejű, makacs, a fegyelmet és közösséget nehezen tűró hallgatókat el kell választani egymástól és meg kell vizsgálni cselekvésük és magatartásuk okait. Nevelésüknél minden esetben a meggyőzés eszközeivel igyekezzünk magatartásukat helyes irányba terelni. Ha ez a módszer nem vezet eredményre, úgy a szabályzatok előírásait alkalmazzuk és kényszerítsük őket fegyelmet magatartásra, viselkedésre és cselekvésekre. A kényszerítésnél a fokozatosság elvét tartjuk be és olyan nevelési módszereket válasszunk, amelyek eredményhez vezetnek, tehát mindig nevelő hatásúak.

A kisebbségi érzéssel rendelkező, félnék, szótlan, bátortalan, vagy gátlásos hallgatókkal szemben alkalmazott nevelési módszerek megválasztása a legnehezebb. Ezeknek a hallgatóknak alapvető tulajdonságait a főiskolai nevelés során megváltoztatni nemigen — vagy csak nagyon nehezen — lehet. Ezért ezekre olyan nevelő hatást kell gyakorolni, amely aktivizálja őket. Nevelésükre egységes módszerek nincsenek. Pszichéjük olyan mint az óra, kényes szerkezetű, ezért vigyáznunk kell, nehogy a segítő ellenkező hatást érnünk el. Egyeseknél a gyengébb, másoknál a határozott hang vezet eredményre. Ehhez az egyének belső lelkületét, érzéseit, gondolatait kell megismerni és csak ezután lehet a nevelést megkezdeni. Nem szabad gyors eredmények elérésére törekedni. Van idő arra, hogy hosszabb távra határozzuk meg a nevelési célt, és folyamatosan, esetleg a teljes tanulmányi idő négy éve alatt érnünk el az eredményt. Az említett tulajdonságok sokszor összetetten jelentkeznek, legyen tehát az alkalmazott módszer is összetett. A kisebbségi érzéssel rendelkező hallgatók egyben félnékek, szótlanok, visszahúzódók, hiányzik náluk az aktivitás, kezdeményezés, mindezeket a velük született adottságok, tulajdonságok is okozhatják.

Nevelésük során törekedjünk önbizalmuk növelésére, melynek érdekében:

- lélektanilag közelítsük meg őket;
- bátorításukkal bizonyítsuk, hogy hasznos tagjai a kollektívának;
- az első időszakban kisebb feladatokat adjunk részükre, majd fokozatosan növeljük a követelményeket;
- kisebb credmények elérésénél dicsérjük meg őket;
- fokozatosan erősítsük pozitív tulajdonságaikat, növeljük gyakorlati készségüket;
- külön foglalkozunk alaki, testi és kulturális nevelésükkel;
- önnevelésre serkentsük őket, hogy saját maguk is igyekezzenek hibáikat leküzdni, felszámolni;
- a szükséges mértékben orvos és pszichológus bevonásával alakítsuk ki nevelésük helyes módszereit.

Végso soron sikeres nevelésük végtelen türelmet, megértést, önzetlen segítséget és együttérzést igényel.

Az alkalmazott módszerek összegezése

Az oktatás területén eltöltött idő alatt szerzett tapasztalatok összegezésénél abból indulok ki, hogy az osztályfőnöknek — a főiskolai négy év alatt — meg kell oldani a rábizott hallgatók sokoldalú nevelését, ezen belül különös figyelmet kell fordítani a kiváló és gyenge képességű hallgatókkal való sajátos foglalkozásokra.

A nevelés — melynek első fázisa a „megismerés” — a hallgatók felvételével kezdődik. A felvételi anyag tanulmányozása lehetőséget nyújt az előző tevékenységek, tanulmányi munka, érdeklődési kör, egyéb tulajdonságok, valamint a szülői ház körülményeinek okmányi megismerésére. A felvétel után kezdődik a személyes megismerkedés. Folyamatosan figyelemmel kísérjük egyéni magatartásukat, képességeik, akaratuk alakulását.

Az így szerzett ismeretek határozzák meg a későbbi egyéni nevelési feladatokat és módszereket. Már kezdetben fel kell figyelni azokra a hallgatókra, akik később a kiváló szint elérésére alkalmasak lesznek. Alaposan ismerjük meg a gyenge képességű hallgatókat. A főiskolai kiképzés megkezdése után — az addig szerzett tapasztalatok alapján — azonnal kezdjük meg a kiválóak felé a követelménytámasztást. A legtöbb esetben akkor követünk el súlyos mulasztást, amikor ezeket magukra hagyjuk és csak később figyelünk fel rájuk. Akkor, amikor már előző eredményeik nem teszik lehetővé, hogy a kiváló hallgatói szint követelményeinek megfeleljenek. Jó módszer a hallgatókkal elkészíttetni saját munkájuk értékelését. Határozzák meg maguk célkitűzéseiket, ezek érdekében végzett tevékenységüket pedig önkritikusan értékeljék. Mint osztályfőnök, legtöbbször ezekből az önértékelésekből indultam ki. Ezeket elfogadtam, kiegészítettem, bíráltam. A kiegészítéseknél határoztam meg a különmunkákat. A kidolgozásra adott témákat személyenként részletesen megbeszéltem. Hasonló módszert alkalmaztam a gyengébb felkészültségű hallgatókkal is. Ezek részére is adtam feladatokat, majd munkájukat beindí-

tottam, megmutatva az utat, amelyen haladniuk kell. A feladatok meghatározása mellett fontos a folyamatos irányítás, ellenőrzés és elemzés. Ugyanis a hallgatóknak érezniük kell a velük való törődést, a folyamatos értékelést, a követelést, mert többségükben hajlamosak a „lazítás”-ra, ami a célirányos nevelést nehezíti.

A főiskolai négy év alatt hallgatóinkat számtalan gondolat foglalkoztatja. A nevelő kiemelt célkitűzése, hogy e gondolatokat megismerje és helyes irányba befolyásolja. E nevelő munka igen nagy figyelmet, következetességet, fáradságot, kitartást, türelmet kíván, melyhez hivatásérzet mellett igen nagy emberszeretet és lelkesedés szükséges. A jó nevelő a neveltekkel együtt érez, megérti problémáikat. A nevelő tudja, hogy a négy év hosszú idő, melyet a főiskolán katonai fegyelem alatt, komoly megterheléseket igénylő feladatok végrehajtása mellett, nem is olyan könnyű eltölteni a hallgatóknak.

A fentiekben a főiskolára felvett kiváló és gyenge képességű hallgatók nevelésének csak néhány, napjainkban egyénileg alkalmazott tapasztalati módszereit érintettem. Ezek végső konklúziójaként megállapítható, hogy az említett hallgatók nevelése főiskolai nevelő állományunktól az egyénileg differenciált nevelési módszerek folyamatos alkalmazását kívánja. Felsőfokú tisztképzésünk mindennapi feladata az oktatás és nevelés hatékonyságának szüntelen növelése. Ennek érdekében korunk tudományos-technikai forradalmában a tapasztalati módszerek ösztönös és egyéni alkalmazásán túl ma már halaszthatatlan feladatunk, hogy szervezeten és intenzíven foglalkozzunk a differenciált és sajátos katonai nevelési módszerek tudományos kutatásával, kimunkálásával, valamint ezek eredményeinek céltudatos általánosításával. Céлом az volt, hogy e fontos munkának időszerúségére felhívjam mindazok figyelmét, akiknek napi feladatuk a hallgatók nevelése és a katonai főiskolai nevelés további korszerű tökéletesítése.